

IMPACTUL MODERNIZĂRII CURRICULUMULUI LA EDUCAȚIA MUZICALĂ ASUPRA DESIGN-ULUI INSTRUCȚIONAL

Marina MORARI, Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți, Republica Moldova

Rezumat: Curriculumul modernizat marchează trecerea de la un enciclopedism al cunoașterii la o cultură a acțiunilor contextualizate; de la asimilarea unor sisteme de cunoștințe la focalizarea actului didactic pe achiziții finale și stăpînirea competențelor necesare pentru viață. Designul proiectului didactic la educația muzicală este în funcție de specificul cunoașterii artistice.

Cuvinte-cheie: *curriculum modernizat, designul proiectului didactic, competențe muzicale, experiență muzicală.*

Abstract: The modernized curriculum marks a shift from encyclopedic knowledge to the culture of contextualized actions; from the assimilation of some systems of knowledge to focusing on outcomes and mastery of skills necessary for life. The music education project design is based on the specifics of artistic knowledge.

Keywords: *modernized curriculum, didactic project design, musical competences, musical experience.*

Actualmente învățămîntul preuniversitar din Republica Moldova se află la o nouă etapă de dezvoltare și aprofundare a reformelor demarate în anii 90, reforme care vizează modernizarea standardelor educaționale și a curriculumului școlar. Modernizarea curriculumului la toate disciplinele în general și la educația muzicală în special, a fost condiționată de mai multe necesități prioritare pentru învățămîntul din Republica Moldova [Bucun et alii 2009: 14-26]:

- Ralierea sistemului educațional la valorile și standardele europene, valorizarea competențelor pentru viață,
- Racordarea tuturor pieselor curriculare la cerințele reale ale vieții și asigurarea calității educației,
- Organizarea integrată a obiectivelor pentru transformare și derivarea acestora din competențe,
- Articularea creativă a cunoștințelor, deprinderilor, atitudinilor achiziționate la lecții în diverse situații de viață privată, profesională, publică.

Astfel, curriculumul modernizat marchează trecerea de la un enciclopedism al cunoașterii, imposibil de atins în raport cu viteza de multiplicare a informațiilor, la o cultură a acțiunilor contextualizate; de la asimilarea unor sisteme de cunoștințe la focalizarea actului didactic pe achiziții finale ale elevului și stăpînirea competențelor necesare în viață.

Pentru modernizarea curriculumului a fost realizată o evaluare complexă a curriculumului [Morari 2009: 518-530]. Concluziile experților au demonstrat că centrarea proiectării curriculare pe obiective educaționale a devenit nesatisfăcătoare în raport cu scopurile și finalitățile pe care le înaintază societatea contemporană față de școli, față de viața personală și socială a elevului. Aceste situații au condiționat proiectarea curriculum-ului școlar centrat pe achizițiile finale ale învățării - competențe școlare/disciplinare și dimensiunile acționale ale activității de formare a personalității elevului. Astfel, în rezultatul modernizării curriculumului oferta școlii se va stabili în raport cu interesele/aptitudinile elevului și cu așteptările sociale.

Conceptul de competență, implementat în Curriculumul școlar actual [Morari et alii 2010], oferă o cale mai sigură în dezvoltarea elevilor. În sistemul educațional modern la temelia competențelor stau valorile educaționale europene. Complexitatea valorilor educaționale se dezvăluie prin taxonomia competențelor:

- *Competențele-cheie transversale*, cu care trebuie înzestrați toți copiii;
- *Competențele transdisciplinare*, care se formează pe durata unei trepte de învățămînt;
- *Competența generală pe o disciplină*, la educația muzicală în special, reprezintă formarea culturii muzicale a elevului, ca parte componentă a întregii culturi spirituale;
- *Competențele specifice*, care se definesc pe discipline școlare. La educația muzicală se structurează pe domeniile: audiție, interpretare muzicală, creație muzicală elementară, reflecția;
- *Subcompetențele*, care se definesc ca precondiții pentru formarea competențelor, reprezintă componente ale competențelor specifice unei discipline și sînt racordate la conținuturile pentru fiecare treaptă de școlaritate.

Analiza conceptului de competență școlară, din diverse perspective, a generat următoarea definiție: Competența școlară reprezintă un ansamblu integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite de elev prin învățare, mobilizate în contexte specifice de realizare, adaptate vârstei elevului și nivelului cognitiv al acestuia în vederea soluționării unor probleme cu care acesta se confruntă în viața reală. Această definiție poate fi reprezentată schematic cu ajutorul elementelor formative din care se constituie:

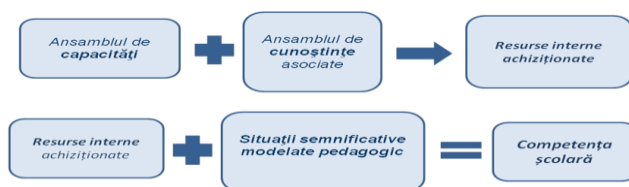

Figura 1. Reprezentarea elementelor constituente ale procesului de formare a competențelor școlare

Fiecare componentă structurală are o funcție bine determinată în structura generală a competenței școlare și pornește de la un ansamblu de resurse. Elevul trebuie să știe și să poată combina diferite resurse pentru a manifesta anumite competențe. Aceleași resurse pot genera formarea mai multor competențe în funcție de modul de combinare a acestora. În acest sens, cadrul didactic trebuie să organizeze traseul de învățare în baza diversității situațiilor de învățare.

Competența muzicală reprezintă totalitatea de cunoștințe, abilități practice specifice domeniului artistic și atitudini antrenate într-un sistem de orientări valorice în muzica națională și universală. Spre deosebire de alte discipline școlare, la educația muzicală resursele interne reunesc nu numai cunoștințe, aptitudini și atitudini. Pornind de la specificul cunoașterii artistice, consemnăm faptul că trăirea emoțională a fenomenului muzical-artistic reprezintă momentul central, de la care își revendică sensul celelalte faze ale cunoașterii unei creații muzicale: cunoașterea, înțelegerea, interpretarea, analiza, caracterizarea, valorizarea etc. În esență, fără crearea experienței trăirii emoționale a mesajului muzical nu are loc faptul cunoașterii muzicii. De aceea, achizițiile resurselor interne ale elevilor vor gravita în jurul experiențelor muzicale de trăire emoțională. În formarea competențelor muzicale, resursele interne vor fi integrate/valorificate în cadrul contextelor specifice educației muzicale-activităților muzical-didactice: audiția, interpretarea, creația elementară și reflecțiile despre muzică. Ansamblul de resurse muzicale mobilizat pentru participare în actul muzical va susține efectuarea unor acțiuni. Profesorul de educație muzicală va organiza contextele didactice în funcție de mai mulți factori:

- etapele lecției (evocare, căutarea sensului, reflecție);
- varietatea și integritatea activităților muzical-didactice în cadrul unei lecții;
- dramaturgia emoțională a lecției de educație muzicală;
- operaționalizarea subcompetențelor prin obiective operaționale;
- cunoașterea de tip muzical;
- conținuturile de învățare cu abordare tehnologică adecvată.

Potrivit curriculum-ului modernizat, educația muzicală va tinde către următoarele competențe specifice disciplinei [Morari et alii 2010]:

- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale;
- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării;
- Demonstrarea abilităților muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare;
- Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii;
- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale.

În proiectarea procesului de formare a competenței școlare se va pune accent pe trei momente importante:

1. **Fixarea obiectivelor** – *Spre ce se tinde în actul educațional?* – derivarea obiectivelor operaționale din subcompetențe (care sînt prevăzute în curriculumul disciplinar).

2. **Organizarea procesului educațional** – *Cum se ajunge la ceea ce se tinde?* – selectarea și proiectarea conținutului educațional, stabilirea metodelor de predare-învățare.

3. **Stabilirea strategiilor didactice** – *Cum vom ști că am ajuns la rezultatul proiectului?* – elaborarea instrumentelor de evaluare și autoevaluare.

În alegerea variantei de lecție intervin cîteva variabile: poziționarea actului instructiv (începutul/mijlocul/sfîrșitul temei); caracteristicile grupului de elevi (mărimea, omogenitatea, nivelul pre-achizițiilor în domeniul muzicii etc.); recomandările Curriculum-ului disciplinar; gradul de asigurare informațională (material muzical, material teoretic, suport intuitiv video, acces la internet etc.; stilul de predare a profesorului etc. Evenimentele educaționale dintr-o lecție tradițională (captarea atenției, reactualizarea achizițiilor anterioare, transmiterea conținuturilor noi, dirijarea învățării (fixarea/consolidarea), realizarea conexiunii inverse (feedback-ul), concluzii, tema pe acasă, evaluarea rezultatului școlar) se restructurează în cadrul unei lecții moderne în trei etape: evocare, realizarea sensului, reflecții.

Figura 2. Evenimentele educaționale (etapele) ale lecției

Adevărata operă a cadrului didactic îl constituie obiectivele operaționale. Axarea procesului de învățare pe competență nu exclude obiectivele din organizarea acestui proces. În educația muzicală se utilizează taxonomiile tradiționale, cu unica diferență care ține de specificul cunoașterii artistice. Călea cunoașterii artistice își are procedee proprii de realizare. Este foarte important să se valorifice cu maximă eficiență în procesul educațional trăirea muzicii. Fără trăire nu poate fi conceput actul educației muzicale. Cristalizarea sentimentului îl provoacă pe receptor să se documenteze multilateral, începînd cu mijloacele de expresie muzicală și terminînd cu istoria apariției creației muzicale și biografia compozitorului. De asemenea, educația muzicală trebuie axată pe *experiențele* elevului în *trăirea muzicii*. Sensibilizarea elevului prin declanșarea emoției, a trăirii mesajului sonor poate contribui, în condiții didactic-educaționale speciale, la realizarea eficientă a demersului didactic-formativ la lecția de educație muzicală. Or, experiența trăirii muzicale este *motiv* și *cauză* pentru formarea și dezvoltarea la elevi a competențelor muzicale.

Bibliografie:

1. Bucun, N., Mija, V., Paladi, O., *Percepțiile cadrelor didactice privind schimbarea curriculumului educațional*, În: Modernizarea standardelor și curricula educaționale – deschidere spre o personalitate integrală: Materialele Conf. Șt. Intern. 22-23 oct. 2009, Chișinău, Inst. de Științe ale Educației, 2009.
2. Gagim, I., *Fundamente psihopedagogice și muzicologice ale educației muzicale*, referat științific al tezei de doctor habilitat, Chișinău, 2004.
3. Morari, M., Stîngă A., *Evaluarea Curriculumului de educație muzicală: retro și perspective*, În: Modernizarea standardelor în curricula educaționale – deschidere spre o personalitate integrală // Materialele Conf. Șt. Intern., 22-23 octombrie 2009, Chișinău, Institutul de Științe ale Educației, 2009.
4. Morari, M., *Rezultatele analizei: curricula disciplinară Educație muzicală*, În: Evaluarea curriculumului școlar – perspectivă de modernizare. Chișinău, 2009 / coord. șt.: Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun, Chișinău, 2009.
5. Morari, M., Stîngă, A., *Educație muzicală, Curriculum modernizat pentru învățămîntul gimnazial (clasele a V-VIII)*, Chișinău, Editura Lyceum, 2010.